

<http://elar.ippo.edu.te.ua:8080/bitstream/123456789/4620/4/oleksyuk.pdf> (дата звернення: 01.04.2021).

3. Опис Рамки цифрової компетентності для громадян України. *Цифрова освіта*. URL: https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/news_post/2021/3/mintsifra-oprilyudnyue-ramku-tsifrovoyi-kompetentnosti-dlya-gromadyan/OP%20ЦК.pdf (дата звернення: 01.04.2021).

4. Спирін О. М., Олексюк О. Р. Огляд комп'ютерних систем для організації електронних бібліотек. *Інноваційні комп'ютерні технології у вищій школі* : матеріали 5-ої наук.-практ. конф., Львів, 2013. С. 131–139.

УДК 37.018.1-053.2-056.26:316.61

Олійник Г. М.

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри соціальної роботи, спеціальної освіти і
менеджменту соціокультурної діяльності

Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка
galochka_ua@ukr.net

РОЛЬ СІМ'Ї У СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Постановка та актуальність проблеми. Сучасний етап розвитку спеціальної педагогіки та психології характеризується пошуком нових шляхів соціальної адаптації дітей з психічними та фізичними проблемами. Значних успіхів у соціалізації дитини з особливими освітніми потребами може бути досягнуто лише за активної участі в цьому процесі сім'ї дитини з відхиленнями в розвитку, і це є однією з актуальних проблем.

У Концепції сімейного і родинного виховання наголошується на тому, що «сучасна сім'я має стати головною ланкою у вихованні дитини, забезпечити їй належні матеріальні та педагогічні умови для фізичного, морального і духовного розвитку. І це закономірно, адже побудувати повноцінну національну школу без активної участі й підтримки сім'ї неможливо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Одним із важливих завдань інклюзивної освіти є не лише засвоєння системи знань, але й формування практичних умінь і навичок у дитини з освітніми потребами в умовах сім'ї, необхідних для її подальшої соціалізації. Питання соціалізації дітей з особливими потребами досліджували такі вчені як: І. Бех, Т. Коломоець, А. Колупаєва, О. Кононко, Т. Кончанін, Т. Поніманська, Л. Савчук та інші.

Метою дослідження є розкрити роль сім'ї у соціалізації дитини з особливими потребам.

Виклад основного матеріалу досліджень. Структура процесу соціалізації збігається з хронологією розвитку особистості: народження, вік немовляти, раннє дитинство, дошкільний вік, шкільний вік, підлітковий вік, юність тощо. [2, с. 134]. Важливим інститутом соціального виховання є сім'я, оскільки вона

відтворює людину не тільки як біологічну істоту, а і як громадянина, в її середовищі відбувається соціалізація особистості.

В останні роки, зважаючи на впровадження інклюзивного навчання, що передбачає залучення батьків, як активних учасників навчально-виховного процесу, в теорії та практиці педагогічної науки виникла необхідність активного вивчення сім'ї, яка виховує дитину з особливими потребами. Фахівців цікавлять питання не лише формування у дітей нових умінь та навичок, вони розглядають сім'ю як основний стабілізуючий фактор адаптації дитини.

Сім'я – суспільний інститут, що історично покликаний вирішувати виховні завдання. Саме в родині у свідомості дитини формуються уявлення про життєві цілі, моральні цінності, виробляються зразки поведінки [1, с. 131]. Серед чинників, які найбільше впливають на успішність соціалізації дитини з особливими потребами в сім'ї, є: повага до дитини; сприйняття її такою, якою вона є; похвала і заохочення дитини; розмова з дитиною, вислуховування її, спостереження за нею; підкреслення її сильних сторін; вплив на дитину проханням – найефективніший спосіб дати їй інструкції.

Сім'я дитини з відхиленнями в розвитку є її першим соціалізуючим інститутом. Процес дорослішання дітей такої категорії проходить із великими труднощами та у дещо сповільненому темпі, його також можна розділити на етапи: *перший етап соціалізації* – входження дитини у соціум. Першою сходинкою є адаптація її в сім'ї. Успішність цього процесу залежить від того, наскільки адекватно члени родини реагують на проблеми дитини і допомагають у їх подоланні. Виникаючі труднощі – результат неправильної позиції батьків та інших членів сім'ї.

Другий етап соціалізації – це перебування дитини у навчальному закладі. Важливу роль має відіграти такт педагогів, повага до дитини з особливими потребами. Налаштування дитини на перебування у закладі, на важливість нових змін у її житті виконують члени родини.

Третій етап соціалізації – адаптація дитини та її сім'ї у суспільстві, (пошук інших сімей з подібними проблемами, встановлення контактів, пошук своєї «соціальної ніші»).

Всі ці процеси неможливі без активної діяльності соціальних та психологічних служб (районних, міських, шкільних) [3, с. 77].

Сім'ї, в яких виховуються діти з особливими потребами живуть під вантажем багаточисельних потреб, не кожен батько чи мати виявляються здатними прийняти недугу дитини, адекватно реагувати на постійно виникаючі проблеми. Відомо, що пролонгована психотравмуюча ситуація здійснює негативний вплив на психіку батьків та ускладнює їхнє ставлення до дитини. Декого з батьків трагічність ситуації надламує. А власне особистісні якості батьків визначають можливість соціалізації дітей та адаптації до життя, тобто їхнє майбутнє. Важливою є наявність у батьків такої якості як стресостійкість, саме вона необхідна для підтримки дитини.

Висновки. Роль сім'ї у соціалізації дитини з особливими потребами є надзвичайно великою, батьки повинні сприймати власну дитину як особистість.

Необхідно максимально інтегрувати дітей з особливими потребами в загальну систему освіти, батькам брати активну участь у їхньому вихованні на всіх етапах підготовки до самостійного життя, до засвоєння культурних цінностей, навичок спільного життя.

Література

- 1.Безпалько О. В., Зверева І. Д., Веретенк Т. Г. Соціальна педагогіка: навч. посіб./ за ред. О. В. Безпалько . К.: Академвидав, 2013. 312 с.
- 2.Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи : монографія. К.: «Самміт-Книга», 2009. 272 с.
- 3.Колупаєва, А. А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: наук.-метод. посіб. А. А. Колупаєва, Л. О. Савчук. К. : Наук. світ, 2010. 196 с.

УДК 37.0:372

Олійник О.Й.

методист центру моніторингу якості
освіти, ЗНО та аналітичної діяльності
ТОКІППО

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ СФОРМОВАНOSTІ ЧИТАЦЬКОЇ ТА МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИПУСКНИКІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Розвиток будь-якої системи освіти загалом та її окремих рівнів неможливий поза отриманням усіма зацікавленими суб'єктами актуальних і достовірних даних щодо її стану та якості на конкретних часових зрізах і в динаміці. Ці дані важливі, оскільки від їх урахування залежить можливість здобуття громадянами якісної освіти, формування довіри суспільства до системи та закладів освіти, органів управління освітою, постійного та послідовного підвищення якості освіти й допомоги закладам освіти та іншим суб'єктам освітньої діяльності в підвищенні якості освіти.

Одним із заходів забезпечення й підвищення якості освіти на рівні системи зовнішнього забезпечення якості освіти визначено моніторинг якості освіти. Результати моніторингових досліджень є об'єктивними доказами ефективності управлінської діяльності, які прагне мати Міністерство освіти і науки України. Для здійснення якісного управління освітнім процесом потрібна достовірна інформація, а особливо у час реалізації і втілення в життя Концепції «Нової української школи».

Моніторингове дослідження «Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи» 2018 р. набуло статусу частини довготривалого моніторингового дослідження – першого циклу з-поміж чотирьох, запланованих на перспективу до 2024 року – року, коли всі здобувачі початкової освіти будуть випускатися з початкової школи, де будуть реалізовані ідеї Нової української школи [1].

Метою проведення загальнодержавного моніторингового дослідження «Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників